

Motion om att låta föreningar driva mindre parker genom brukaravtal

Motion av Jan Jönsson och Sara Svanström (båda L)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Lars Strömgren

Sammanfattning av ärendet

Jan Jönsson och Sara Svanström (båda L) har väckt en motion i kommunfullmäktige. Motionärerna föreslår att Stockholms stad utreder möjligheten att införa brukaravtal för föreningsdrift av mindre parker. Genom dessa avtal föreslås föreningar, i nära samverkan med staden, ges ansvar för skötsel och utveckling av parkmiljöer, med tydligt definierat stöd och vägledning från relevanta förvaltningar.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Friluftsförbundet och Naturskyddsföreningen.

Stadsbyggnadsnämnden avstår från att svara på remissen.

Friluftsförbundet och Naturskyddsföreningen har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret anser att huvudansvaret för parkskötsel och utveckling av parkerna behöver ligga på staden så att rätt skötsel- och underhållsnivå uppnås men ser positivt på att föreningar och privatpersoner är engagerade i sin stadsmiljö.

Trafiknämnden anser att en försvårande omständighet för föreningsdriven skötsel av en hel park är att brukarmedverkan kan upphöra när helst en förening vill samt anser att ett eventuellt pilotprojekt för föreningsdriven parkförvaltning bör initieras av stadsdelsnämnderna själva utifrån lokalkännedom och påverkan på stadsdelsnämnden ifall brukarmedverkan avbryts.

Farsta stadsdelsnämnd har i dagsläget ett antal väl fungerande brukaravtal med föreningar och är positiv till att staden tar fram tydligare riktlinjer och kravspecifikationer på hur dessa kan utformas. Nämnden lyfter att brukaravtal som innehåller extra uppgifter endast får förekomma samt utan ekonomisk ersättning.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd upplever främst att föreningar önskar nyttja parkmark för egen odling, anser att det finns utmaningar kring att följa upp att föreningar följer avtal och svårigheter att hantera felanmälningar för ytor som sköts av föreningar.

Södermalms stadsdelsnämnd anser att det är positivt att medborgare och föreningar är engagerade i sin stadsmiljö, att möjligheten att låta ideella föreningar sköta mindre parker bör begränsas till att medborgare ges möjlighet att bidra utan ekonomisk ersättning samt att det är viktigt att huvudansvaret för skötsel av parker fortsatt ligger hos staden så att rätt skötsel- och underhållsnivå uppnås och säkerhetsaspekter omhändertas.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag instämmer med motionärerna kring betydelsen av stadens parker som mötesplatser och rekreationsytor. Det är mycket positivt att medborgare och föreningar vill engagera sig i den offentliga stadsmiljön och staden bör hitta sätt att möjliggöra detta. Stockholms stad arbetar redan på flera olika sätt för att ta vara på stockholmarnas synpunkter, förslag och upplevelser, genom exempelvis medborgardialoger, medborgarbudget, medborgarförslag och Tyck till-appen samt genom brukaravtal för framförallt odling i parker. Som remissinstanserna lyfter fram finns det dock flera utmaningar kopplat till att en förening skulle driva skötseln av en hel park, även om det skulle vara en mindre park enligt motionärernas förslag.

Bilaga

Motion om att låta föreningar driva mindre parker genom brukaravtal, dnr KS 2025/648-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföra

Stockholms parker är ovärderliga mötesplatser som stärker folkhälsan, tryggheten och den sociala sammanhållningen. Samtidigt är resurserna för skötsel begränsade, och många mindre parker riskerar att förfalla. Att pröva modeller där ideella föreningar

kan ges ansvar genom brukaravtal är därför ett viktigt steg för att stärka det lokala engagemanget och skapa en långsiktigt hållbar förvaltning.

I sitt svar framhåller förvaltningen att brukaravtal redan förekommer i olika stadsdelar men främst för mindre ytor och att det finns en risk i att avtal kan upphöra om föreningen inte längre orkar eller vill fortsätta. Denna invändning är relevant men kan hanteras genom tydliga riktlinjer, avtalstider och stöd från staden. Genom en pilotverksamhet kan olika modeller testas i liten skala och utvärderas innan en bredare tillämpning sker, vilket minskar riskerna och ökar lärandet.

I stället för att varje stadsdel utformar egna lösningar bör staden ta fram en gemensam modell i nära samarbete med stadsdelsförvaltningarna. På så sätt kan erfarenheterna samlas, och resultatet blir en mer rättssäker, likvärdig och transparent ordning för brukaravtal i hela staden.

För oss liberaler är detta en fråga om tillit till människors förmåga och vilja att ta ansvar för sin närmiljö. När civilsamhället ges reella möjligheter att bidra stärks både friheten och gemenskapen. Parkerna blir mer levande när de utvecklas i samspel med dem som faktiskt använder dem, snarare än enbart genom central styrning. Detta är också ett sätt att frigöra kraften i lokala initiativ och mångfald av lösningar, där olika föreningar kan bidra med olika perspektiv och idéer.

Genom att öppna upp för fler aktörer i parkförvaltningen visar staden tilltro till medborgarnas engagemang. Det stärker civilsamhället, ger bättre parker och skapar en stad där invånare inte bara är brukare utan också medskapare av det offentliga rummet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 17 december 2025

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Jan Jönsson och Sara Svanström (båda L) har väckt en motion i kommunfullmäktige. Motionärerna lyfter betydelsen av stadens parker som mötesplatser och rekreationsytor och anser att många mindre parker riskerar att förfalla på grund av eftersatt underhåll. Motionärerna anser att involvering av ideella föreningar i skötseln av mindre parker kan innebära en långsiktigt hållbar lösning som stärker det lokala engagemanget, skapar en högre grad av delaktighet och bidrar till ökad kvalitet i underhållet.

Motionärerna föreslår att Stockholms stad utreder möjligheten att införa brukaravtal för föreningsdrift av mindre parker. Genom dessa avtal kan föreningar, i nära samverkan med staden, ges ansvar för skötsel och utveckling av parkmiljöer, med tydligt definierat stöd och vägledning från relevanta förvaltningar.

Kommunfullmäktige föreslås besluta:

1. Att trafiknämnden tillsammans med stadsdelsnämnderna utreder möjligheten att låta ideella föreningar driva mindre parker genom brukaravtal.
2. Att trafiknämnden tar fram tydliga riktlinjer och kravspecifikationer för hur sådana avtal kan utformas, regleras och följas upp.
3. Att trafiknämnden initiera en pilotverksamhet för föreningsdriven parkförvaltning i utvalda områden, med målet att skala upp initiativet.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Friluftsförbundet och Naturskyddsföreningen.

Stadsbyggnadsnämnden avstår att svara på remissen då den inte berör deras ansvarsområde.

Friluftsförbundet och Naturskyddsföreningen har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms offentliga rum ska vara av hög kvalitet och erbjuda parker och torg som är inbjudande och levande. Trygghets- och trivselskapande insatser genomförs regelbundet i stadens miljöer för att göra dessa till attraktiva och trevliga platser att vistas i för både besökare och boende i området. I finansborgarrådets förslag till budget 2026 framgår att civilsamhällets föreningar spelar en viktig roll för att stärka den lokala demokratin och delaktigheten i miljö- och klimatarbetet och för att driva klimatarbetet framåt.

Stadsledningskontoret kan konstatera att det idag finns stadsdelsnämnder som har brukaravtal med föreningar som innefattar parkskötsel. Den skötsel som avtalet omfattar är den skötsel som går utöver det som är kommunens ansvar för underhåll av den allmänna platsen och sker utan att föreningen får någon ekonomisk ersättning från stadsdelsnämnden. Det finns vissa utmaningar kopplat till uppföljning av avtalen.

Enligt stadsledningskontoret behöver huvudansvaret för parkskötsel och utveckling av parkerna ligga på staden så att rätt skötsel- och underhållsnivå uppnås. Stadsledningskontoret ser positivt på att föreningar och privatpersoner är engagerade i sin stadsmiljö då det bidrar till social sammanhållning.

Trafiknämnden

Trafiknämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 september 2025 följande.

Trafiknämnden beslutar att överlämna trafikkontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Sara Svanström (L), se Reservationer m.m.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 juni 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunfullmäktige antog ett strategidokument med riktlinjer för Grönare Stockholm 13 februari 2017, dnr 171-1292/2016. Riktlinjerna syftar bland annat till att stärka stadens gröna kvaliteter och utveckla det offentliga rummet. I riktlinjerna framhålls att parker och andra offentliga rum är gemensamma resurser. Många invånare lämnar också synpunkter och förslag angående stadens parker och natur. I riktlinjerna betonas att det är viktigt att staden tar tillvara medborgarnas kunskap och engagemang, både i vardagen och vid förändringsprocesser och att en del områden kan komma att behöva skötas av föreningar eller fastighetsägare för att upprätthålla attraktiva parker och fungerande naturområden framöver.

Brukarmedverkan beskrivs också i stadens handlingsplan för biologisk mångfald, som antogs av kommunfullmäktige den 30 november 2020, dnr KS 2020/931. Brukarmedverkan innebär att stadens invånare får möjlighet att engagera sig i skötseln av den egna närmiljön.

Stadsdelsförvaltningarna kan upprätta brukaravtal med lokala grupper eller privatpersoner om skötsel av en viss markyta i stadsdelen. Förekomsten av brukaravtal varierar mellan olika stadsdelar, både när det gäller antal och omfattning. I vissa fall finns en lång tradition, där några brukaravtal har löpt under många år.

Brukaravtal kan enligt handlingsplanen utgöra ett värdefullt verktyg för att hitta en möjlig skötsel av naturvärden, samtidigt som invånarna får medinflytande. I handlingsplanen påpekas dock att brukarmedverkan är frivillig och kan upphöra när helst föreningen eller personen så vill.

Kontoret känner inte till att det finns ett brukaravtal som omfattar en hel park, men det faktum att brukarmedverkan kan upphöra när helst föreningen vill är något kontoret ser som en försvårande omständighet. Kontoret anser att ett eventuellt pilotprojekt för föreningsdriven parkförvaltning i förekommande fall bör initeras av stadsdelsförvaltningarna själva, då de har bäst lokalkännedom och också är de som får ta de största konsekvenserna om föreningen tröttnar eller av andra orsaker avbryter förvaltningen.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 september 2025 följande.

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motion om att låta föreningar driva mindre parker genom brukaravtal.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 augusti 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till att låta föreningar driva mindre parker genom brukaravtal. Förvaltningen har i dagsläget ett tjugotal brukaravtal med föreningar och privatpersoner som innefattar bland annat parkskötsel, slyröjning, beskärning och som är utöver upphandlad skötselnivå. Vissa av avtalen har funnits under lång tid och generellt fungerar dessa avtal mycket bra. De utmaningar som har funnits handlar om att upprätthålla status på avtalen. Vissa kontaktpersoner för aktuella avtal är svåra eller omöjliga att nå.

Enligt juridiska avdelningen vid stadsledningskontoret är det kommunen som ansvarar för att anlägga och underhålla allmänna platser som till exempel parker. Detta ska göras av kommunen själv eller genom upphandlad entreprenör. Om det därutöver finns en önskan att på vissa platser gå längre än vad den upphandlade skötselnivån omfattar är det enligt stadsledningskontoret möjligt för medborgare att bidra utan ekonomisk ersättning. I det fall att medborgare bidrar till skötsel av allmän plats bör det enligt stadsledningskontoret alltid vara fråga om ”extra” uppgifter som går utöver vad som normalt kan förväntas ingå i kommunal skötsel av allmän plats. Detta gäller oavsett om parkskötseln sker i egen regi eller är utlagt på entreprenad. Detta innebär att det inte är juridiskt möjligt att låta föreningar, genom brukaravtal, utföra normal skötsel av mindre parker. Däremot är det möjligt att låta föreningar utföra skötsel utöver normal skötsel.

Förvaltningen anser att det vore bra om det togs fram riktlinjer och kravspecifikationer för hur brukaravtal på parkmark kan utformas, regleras och följas upp.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 september 2025 följande.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 augusti 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsområdets parker och grönområden är populära och välbesökta av stadens invånare. En viktig utmaning är att skapa parker som både lockar många besökare och klarar av det slitage som besöken innebär.

Förvaltningen har inte upplevt någon efterfrågan från föreningar att sköta hela parker som ska hållas tillgängliga för allmänheten. Det vanligaste är att föreningar eller privatpersoner önskar odla för privat bruk. Förvaltningen tecknar då brukaravtal för små odlarföreningar och bostadsrättsföreningar eller arrendeavtal för koloniföreningar. Dessa avtal tecknas utan konkurrensutsättning. Däremot ser stadsdelsförvaltningen ett flertal utmaningar med att låta föreningar sköta hela parker, även om de är små. Staden har ett flertal styrdokument som beskriver hur grönområden och parker ska skötas och utvecklas. Dessa styrdokument behöver följas även om en förening sköter en park. Här finns utmaningar både med att följa upp att föreningarna följer stadens styrdokument och med påföljder om föreningarna bryter mot tecknade avtal. Ska exempelvis avtalsbrott vara förknippat med vite och vem ska bekosta ett återställande vid eventuella skador på stadens anläggningar? Vad händer om skötseln inte sker fackmannamässigt och exempelvis växter tar skada?

Stadsdelsområdets invånare är mycket engagerade i områdets parker och grönområden. Årligen mottar förvaltningen en stor mängd felanmälningar och synpunkter från medborgare. Förvaltningen konstaterar att förslaget från Liberalerna lätt kan bidra till att det uppstår tvister mellan föreningarna och andra medborgare om hur parkytan ska skötas.

Skötseln av parker utgör även en viktig del av stadens trygghetsskapande arbete. Det finns risk att förvaltningen får svårare att utföra till exempel slyröjning på ytor som sköts av föreningar. Om medborgare kommer till skada i parker som sköts av föreningar uppstår också frågor om ansvarsskyldighet.

Under hösten 2025 övertar förvaltningen parkskötsel i egen regi i Hägersten-Älvsjö stadsdelsområde. Då kommer mindre parker dessutom att vara en resurs där förvaltningen kan erbjuda arbetsmarknadsåtgärder så som gräsklippning, ogrärensning, trimning och bevattning.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 september 2025 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 augusti 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen anser att det är positivt att medborgare och föreningar är engagerade i sin stadsmiljö då det också kan bidra till delaktighet och social sammanhållning.

Brukaravtal har funnits inom Södermalms stadsdelsområde sedan 1980-talet. Det har under åren funnits ett stort engagemang och vilja hos bland annat boende och föreningar att få möjlighet att sköta delar av den allmänna parkmarken inom stadsdelsområdet. Stadsdelsförvaltningen ser mycket positivt på detta engagemang men ser samtidigt utmaningar med framförallt uppföljningen av de avtal som finns idag. För närvarande har Södermalms stadsdelsförvaltning cirka 15 brukaravtal med föreningar och enskilda medborgare.

Förvaltningen har vid ett tidigare tillfälle fått vägledning av juridiska avdelningen vid stadsledningskontoret kring hur dessa brukaravtal får utformas. Enligt stadsledningskontorets tidigare besked är det kommunen som ansvarar för att anlägga och underhålla allmänna platser som till exempel parker. Detta ska göras av kommunen själv eller genom upphandlad entreprenör. Om det därefter finns en önskan att på vissa platser gå längre än vad den upphandlade skötselnivån omfattar, är det möjligt för medborgare att bidra utan ekonomisk ersättning. I det fall att medborgare bidrar till skötsel av allmän plats bör det enligt stadsledningskontoret alltid vara fråga om ”extra” uppgifter som går utöver vad som normalt kan förväntas ingå i kommunal skötsel av allmän plats. Detta gäller oavsett om parkskötseln sker i egen regi eller är utlagd på entreprenad.

Förvaltningen anser att möjligheten att låta ideella föreningar sköta mindre parker bör ha ovannämnda begränsning som utgångspunkt. Det är enligt förvaltningen viktigt att huvudansvaret för skötseln av parker fortsatt ligger hos staden så att rätt skötsel- och underhållsnivå uppnås och att säkerhetsaspekterna, såsom att trasiga trappor lagas, omhändertas. Vidare är det viktigt att ansvaret för utvecklingen av stadens parker ligger hos stadens nämnder.

Förvaltningen ser avslutningsvis positivt på förslaget att låta trafiknämnden få ansvaret att ta fram tydliga riktlinjer och kravspecifikationer för hur brukaravtal kan utformas, regleras och följas upp. Trafikkontoret har anställt en odlingsstrateg som skulle kunna vara delaktig i detta arbete och stadsdelsförvaltningarna kan bidra med sin kompetens på området.

Reservationer m.m.

Trafiknämnden

Reservation av Sara Svanström (L)

1. Att nämnden beslutar att tillstyrka motionen.
2. Att därutöver anföra följande:

Stockholms parker är ovärderliga mötesplatser som stärker folkhälsan, tryggheten och den sociala sammanhållningen. Samtidigt är resurserna för skötsel begränsade, och många mindre parker riskerar att förfalla. Att pröva modeller där ideella föreningar kan ges ansvar genom brukaravtal är därför ett viktigt steg för att stärka det lokala engagemanget och skapa en långsiktigt hållbar förvaltning.

I sitt svar framhåller förvaltningen att brukaravtal redan förekommer i olika stadsdelar men främst för mindre ytor och att det finns en risk i att avtal kan upphöra om föreningen inte längre orkar eller vill fortsätta. Denna invändning är relevant men kan hanteras genom tydliga riktlinjer, avtalstider och stöd från staden. Genom en pilotverksamhet kan olika modeller testas i liten skala utvärderas innan en bredare tillämpning sker, vilket minskar riskerna och ökar lärandet.

I stället för att varje stadsdel utformar egna lösningar bör staden ta fram en gemensam modell i nära samarbete med stadsdelsförvaltningarna. På så sätt kan erfarenheterna samlas, och resultatet blir en mer rättssäker, likvärdig och transparent ordning för brukaravtal i hela staden.

För oss liberaler är detta en fråga om tillit till människors förmåga och vilja att ta ansvar för sin närmiljö. När civilsamhället ges reella möjligheter att bidra stärks både friheten och gemenskapen. Parkerna blir mer levande när de utvecklas i samspel med dem som faktiskt använder dem, snarare än enbart genom central styrning. Detta är också ett sätt att frigöra kraften i lokala initiativ och mångfald av lösningar, där olika föreningar kan bidra med olika perspektiv och idéer.

Genom att öppna upp för fler aktörer i parkförvaltningen visar staden tilltro till medborgarnas engagemang. Det stärker civilsamhället, ger bättre parker och skapar en stad där invånare inte bara är brukare utan också medskapare av det offentliga rummet.